

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการนิเทศสำหรับครูในโรงเรียนประชาานิคม 4
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1
Development of Active Learning Management by Using the Supervision Process for
teachers in Prachanikom 4 School under Chumphon Primary
Educational Service Area Office 1

บุพผา รื่นรววย¹, ดร. สถาพร สังข์ขาวสุทธิรักษ์², รองศาสตราจารย์ ดร.ชูศักดิ์ เอกเพชร³

Buppha Raunroui¹ Sathaporn Sungkharwsuthiruk² Chusak Ekpetch³

1 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โทร 0-8174 3279 อีเมลล์ pha-191@hotmail.com

2 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โทร 0-7791 3381 โทรสาร 0-7791 3382 Gmail Buppha.@gmail.com.

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนประชาานิคม 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยมีกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 21 คน การวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน ขั้นการปฏิบัติการ ขั้นการสังเกตการณ์ และขั้นการสะท้อนกลับ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์สภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูและนักเรียน จำนวน 2 ฉบับ แบบสอบถามการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 2 ฉบับ และแบบสอบถามความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนประชาานิคม 4 จำนวน 1 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ของเนื้อหาและนำมาเสนอโดยความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนโรงเรียนประชาานิคม 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า ครูส่วนมากเขียนบนกระดานดำ แจกใบงาน สอนตามเนื้อหาที่มีในแบบเรียน วัตถุประสงค์จากการทำแบบฝึกหัดท้ายบท ส่วนมากจะเรียนแต่ในห้องเรียน จะได้ออกเรียนนอกห้องบ้างก็เฉพาะวิชาเกษตรและพลศึกษา สอนโดยขาดความรู้ที่ชัดเจนในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ขาดทักษะในการผลิตสื่อที่ทันสมัย สอนโดยไม่ค่อยเน้นการใช้สื่อ ยึดแบบเรียนสำเร็จรูปเป็นหลัก 2) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการและกระบวนการนิเทศติดตามการปฏิบัติจริงหลังผ่านการอบรม โดยการดำเนินการ 2 วงรอบ ใน 2 ด้าน คือ ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า วงรอบที่ 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมสูงกว่าวงรอบที่ 1 ทั้ง 2 ด้าน และ 3) การศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อวิธีการอบรมเพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่บรรยากาศการฝึกอบรมและการนำความรู้ไปใช้ในระดั้มาก

คำสำคัญ : การเรียนรู้เชิงรุก, การพัฒนาการครู , กระบวนการนิเทศสำหรับครู

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to study the state of active learning management, 2) to develop the active learning management of teachers by using the internal supervision process, 3) to study the satisfaction of teachers in active learning development at Prachanikom 4 School under Chumphon Primary Educational Service Area Office 1. This study was conducted by action research method with the target group of 21 teachers. The research procedure consisted of four steps: planning, action, observation, and reflection. Data were collected by using two interview questionnaires about the state of active learning management for teachers and students and a questionnaire about satisfaction of teachers' active learning development at Prachanikom 4 School. Quantitative data were analyzed by percentage, mean, and standard deviation. Qualitative data were analyzed by content analysis, and categorized and presented in descriptive form.

The research findings revealed as follows. 1) The state of active learning management of the teachers showed that most of the teachers tended to write on blackboards, give worksheets to students, teach by a textbook, and assess students by exercises at the end of each unit. The students studied most subjects in classroom environment and studied outside only for agriculture and physical education. The teachers lacked of clear knowledge in writing learning management plans and skills in producing modern learning media. The teachers taught without using media and relied upon read-made textbooks. 2) The development of the active learning management of teachers by using the internal supervision process showed that the procedure of actual practices after the training consisted of two cycles in two aspects: writing learning management plans and conducting problem-based learning activities. The supervision results showed that, in the Cycle II, the average performance was higher than Cycle I in two aspects. 3) The satisfaction of teachers towards the active learning development found at a high level in enhancing thinking process, development process, and knowledge and skills using.

Keywords: active learning, development of teachers, learning process for teachers

ความสำคัญของปัญหา

การศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน เป็นยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาศักยภาพหรือเสริมสร้างพลังที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน ซึ่งนับว่ามีความสำคัญมากต่อการพัฒนาบุคลากรตลอดจนไปถึงเป็นพื้นฐานของการพัฒนาส่วนอื่น ๆ ด้วย เพราะไม่ว่าจะทำการพัฒนาส่วนใดก็ต้องเริ่มมาจากการพัฒนาคนเสียก่อน ดังนั้น การพัฒนาคนสามารถทำได้หลายๆ รูปแบบ อย่างที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาคน คือ การให้การศึกษา ดังนั้น การพัฒนาประเทศต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาคนโดยต้องคำนึงถึงการศึกษาเป็นสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวล้ำนำโลกไปมาก การศึกษาก็ต้องพัฒนาไปให้ทันกับโลก ครูผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาเพราะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยเปลี่ยนวิธีการในการจัดการเรียนรู้ จากการเป็นผู้ให้ความรู้และผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ (Passive Learning) เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้เรียนมากขึ้น โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ผ่านการปฏิบัติ ความรู้เกิดขึ้นจากประสบการณ์ของตนเองและการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ทำให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง (วิจารณ์ พานิช.2555) ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถพัฒนาการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ (ฉัตรชัย หวังมีจมี, งามอาจ นัยพัฒน์.2561)

แนวทางในการปฏิรูปการศึกษาไทยให้ก้าวทันโลกในศตวรรษที่ 21 ต้องปฏิรูปครูใหม่ให้มี ความรู้ ทักษะ คุณสมบัติ แบบใหม่ก่อน พวกเขาจึงจะสามารถสอนแบบใหม่ได้ หลักสูตรและการ จัดการเรียนการสอนต้องเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉม จากการที่ครูสอนแบบบรรยายให้นักเรียนจำ ประมวลความรู้เป็นการเรียนรู้แบบ สัมมนา ทดลอง ทำโครงการ ทำวิจัย ทำ ความเข้าใจปัญหาและวิธี การแก้ปัญหา ที่ผู้เรียนจะต้องอ่าน ค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ครูเปลี่ยนจากผู้บรรยายเป็น โค้ช เป็นผู้เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนต้องฝึกการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้ เป็นฝึกภาคปฏิบัติ วิจัย ทำ โครงการแก้ปัญหา การฝึกทำงานเป็นทีม แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน (วิทยากร เชียงกูล 2559: 76) สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2555: 20) เสนอว่า ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากครูสอนมาเป็นครูฝึก หรือ ครูผู้อำนวยความสะดวกในการ เรียนรู้ของนักเรียน ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ ดังนั้นครูจะต้องปรับตัวมากซึ่งเป็นเรื่องยาก จึงต้องมีตัวช่วย คือชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ Professional Learning Community เป็นการรวมตัวกันของครูประจำการเพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานที่ครู สิ่งจำเป็นสำคัญที่ต้องพัฒนาให้ควบคู่กับการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ของครู นั่น คือ การนิเทศ ทั้งการนิเทศงานและการนิเทศพัฒนาวิชาชีพการนิเทศนับเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยเหลือ ครูและผู้บริหารให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และให้ครูสามารถนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนได้ บรรลุตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัด ดังนั้นรูปแบบการนิเทศที่นำมาใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมี รูปแบบการนิเทศที่ทำให้ครูยอมรับ เกิดการพัฒนาการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน จำเป็นต้องมีคุณลักษณะ ของความเป็นกัลยาณมิตร (Critical Friend) และมีทักษะในการชี้แนะแบบสะท้อนคิด (Reflective Coaching) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 67) ควบคู่ไปด้วยขณะปฏิบัติงานนิเทศ

จากที่มาและสภาพปัญหาผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาจึงสนใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดย ใช้กระบวนการนิเทศสำหรับครูในโรงเรียนประชานิคม 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 เพื่อส่งเสริม ให้ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จนนำไปสู่การมีทักษะที่ดีในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกที่ส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านความรู้และทักษะด้านปัญญาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน โรงเรียนประชานิคม 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพร เขต 1
2. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนประชานิคม 4 สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนประชานิคม 4 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ใช้ในการศึกษา คือ โรงเรียนประชานิคม 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยไขปัญหาเป็นฐาน ประกอบด้วย การพัฒนาการอบรมเชิงปฏิบัติการ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูแบบเชิงรุกโดย ใช้การนิเทศภายในโรงเรียน

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา 4 ปีการศึกษา 2562 ประกอบด้วยครูทั้งหมด 23 คนและนักเรียน 400 คน

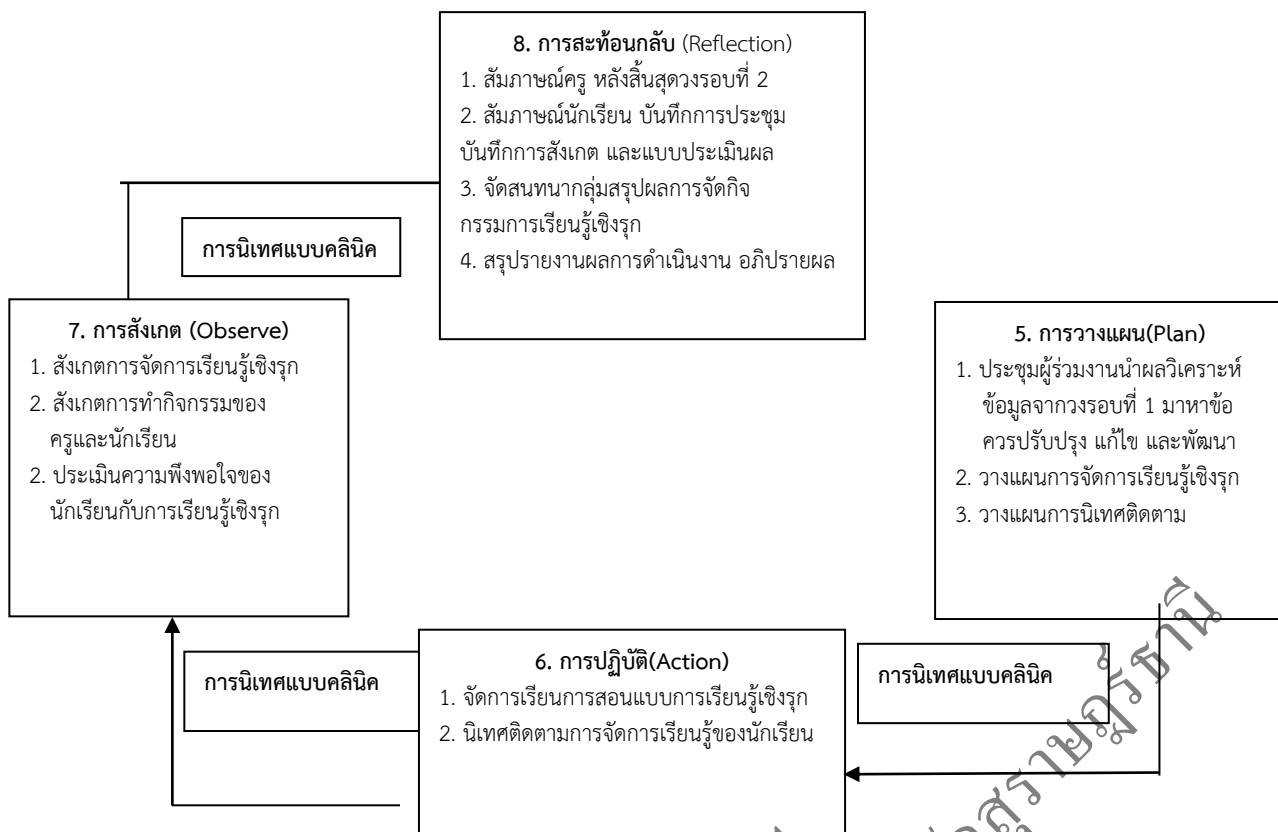
3.2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนจำนวน 21 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ครูผู้สอนใน โรงเรียนประถมศึกษา 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 21 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการนิเทศสำหรับครูในโรงเรียนประถมศึกษา 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart (1990) 4 ขั้นตอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน และนำเสนอตามลำดับดังนี้ 1. การวางแผน (Planning) 2. การปฏิบัติการ (Action) 3. การสังเกตการณ์ (Observation) 4. การสะท้อนผล (Reflection) โดยได้ทำการทำการปฏิบัติการด้วยขั้นตอนดังกล่าว 2 รอบ ซึ่งขั้นตอนการดำเนินการรอบที่ 1 และ 2 ดังนี้

ภาพที่ 1 : ขั้นตอนการดำเนินการรอบที่ 1

ภาพที่ 1 : แผนผังการดำเนินการตาม วงรอบที่ 2

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการ แบบประเมินความพึงพอใจ แบบนิเทศติดตาม แบบประเมินความพึงพอใจของครู แบบประเมินผลการอบรมเชิงปฏิบัติการของครู

วิธีสร้าง

- 1.วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อพิจารณาตัวแปรทั้งหมด
- 2.ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ต้องศึกษา โดยเฉพาะตัวแปรตาม
- 3.ให้คำจำกัดความของต้นแปรต้นและตัวแปรตามในรูปแบบของนิยามปฏิบัติการ(Operation definition)
- 4.เขียน ออกแบบข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ
- 5.หาคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยงตรง โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน
- 6.ปรับปรุงเครื่องมือการวิจัย แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา ตรวจสอบแก้ไขครั้งสุดท้ายจนสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการ แบบสอบถามความพึงพอใจ แบบการสังเกตการณ์การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตการสอนการนิเทศ แบบประเมินความรู้ของครู และแบบสรุปเปรียบเทียบโดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือเดือน พฤศจิกายน 2562 – กุมภาพันธ์ 2563

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า ครูส่วนมากเขียนบนกระดานดำ แจกใบงาน สอนตามเนื้อหาที่มีในแบบเรียน วัดผลจากการทำแบบฝึกหัดท้ายบท ส่วนมากจะเรียนแต่ในห้องเรียน จะได้ออกเรียนนอกห้องบ้างก็เฉพาะวิชาเกษตรและพลศึกษา สอนโดยขาดความรู้ที่ชัดเจนในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ขาดทักษะในการผลิตสื่อที่ทันสมัย สอนโดยไม่ค่อยเน้นการใช้สื่อ ยึดแบบเรียนสำเร็จรูปเป็นหลัก

2. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 หลังจากครูผู้สอนเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แล้วมีแล้วครูทุกคนต้องลงมือปฏิบัติจริง โดยมีทีมงานผู้ร่วมวิจัย ลงไปทำการนิเทศภายในจากการดำเนินการ ใจสการติดตามเพื่อให้ครูนำไปใช้จริงและติดตามผลในด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการสอนที่มีรูปแบบใหม่ ๆ พร้อมกับมีการนิเทศติดตามทราบถึงข้อดีและข้อควรปรับปรุง โดยผู้นิเทศและครูร่วมรับฟังข้อบกพร่องได้นำผลการนิเทศครูมีความรู้ความเข้าใจในการอบรมการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้สอนและมีการนิเทศติดตามอีกครั้งทำให้การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนประถมศึกษา 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า การศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อวิธีการอบรมเพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่บรรยากาศการฝึกอบรมและการนำความรู้ไปใช้ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. สภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า ครูส่วนมากเขียนบนกระดานดำ แจกใบงาน สอนตามเนื้อหาที่มีในแบบเรียน วัดผลจากการทำแบบฝึกหัดท้ายบท ส่วนมากจะเรียนแต่ในห้องเรียน จะได้ออกเรียนนอกห้องบ้างก็เฉพาะวิชาเกษตรและพลศึกษา สอนโดยขาดความรู้ที่ชัดเจนในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ขาดทักษะในการผลิตสื่อที่ทันสมัย สอนโดยไม่ค่อยเน้นการใช้สื่อ ยึดแบบเรียนสำเร็จรูปเป็นหลัก จากผลการวิจัยที่ออกมาเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ครูส่วนใหญ่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเอง ทั้งด้วยการอบรม หรือการศึกษาด้วยตนเอง เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการสอนในลักษณะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยเหตุเพราะสอนโดยยึดตำราหรือหนังสือแบบเรียน บางส่วนก็สอนตามสภาพที่เคยชิน ซึ่งง่ายและสะดวกต่อการสอน ไม่เคยได้รับการพัฒนาในเรื่องนี้ บางส่วนอาจจะเป็นเพราะขาดสื่อที่จะใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หรือระบบการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอนระดับสถานศึกษา หรือระดับที่สูงขึ้นของฝ่ายที่ได้รับมอบหมายและให้มีผู้รับผิดชอบ ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ในลำดับที่ไม่เร่งด่วน สอดคล้องกับแนวคิดของ มานิตย์ นาคเมือง (2552 : 25) ที่ได้สรุปถึงความสำคัญของการพัฒนาครูว่า การพัฒนาวิชาชีพครูถือว่ามีความจำเป็นและมีความสำคัญ เพราะว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งเนื้อหาวิชาที่สอนและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานและของครูเอง

2. ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (วงรอบที่ 1) การนิเทศภายในในการเขียนแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของครูโรงเรียนประถมศึกษา 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษา 4 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนมาเป็นเวลานาน และผ่านการศึกษาดูงาน การศึกษาดูงาน มาหลายครั้ง อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ มีการนิเทศงาน มีการประชุมปรึกษาหารือ ในเรื่องการจัดทำแผนการสอน การจัดทำผลงานทางวิชาการ การเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมจึงอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากการนิเทศติดตามคือแผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนร้อยรัดสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของนนทลี พรธาดาวิทย์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาการจัดการเรียนรู้ งานวิจัยของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาภาคเหนือ (2561) ได้เสนอรายงานผลการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ในวงรอบที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลวิจัยออกมาเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า หลังจากผ่านการฝึกอบรมแล้วนำความรู้ไปปฏิบัติจริงในการจัดการเรียนการสอน โดยได้มีคณะกรรมการนิเทศติดตาม นำผลการวิจัยในวงรอบที่ 1 มาวิเคราะห์สรุป จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาประชุมร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่ไม่ถูกต้องสมบูรณ์แล้วนำกลับไปแก้ไข ส่งผลให้ผลการวิจัยจากการเก็บข้อมูลในวงรอบที่ 2 สูงกว่าวงรอบที่ 1 สอดคล้องกับแนวคิดของ Good, (1973: 374) ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามทุกชนิด ของฝ่ายการศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ในการแนะนำครูหรือผู้อื่นที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาให้รู้จักวิธีปรับปรุงการสอนหรือการเรียน การศึกษา การนิเทศการศึกษา ทำให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านวิชาชีพทางการศึกษา ช่วยพัฒนาครู ช่วยเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยเหลือและปรับปรุงเนื้อหาของการสอน ช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีสอนตลอดจนการประเมินผลการสอน

3. ด้านจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของครู (วงรอบที่ 1) ผลการนิเทศจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของครูโรงเรียนประถมศึกษา 4 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของครู ปรากฏว่า ในวงรอบที่ 2 สูงกว่า วงรอบที่ 1 ซึ่งแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า กระบวนการนิเทศภายในมีส่วนช่วยในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครู การนิเทศภายในต้องกระทำร่วมกันทั้งศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และกรรมการฝ่ายวิชาการ จะต้องระดมสรรพกำลังเข้ามาร่วมปรับปรุง แก้ไข ข้อบกพร่องได้ดีกว่า สอดคล้องกับแนวคิดของ Spears (1967). ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิด การปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยการทำงานร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนี้ เป็น กระบวนการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู และมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือครู เพื่อให้ครูได้ช่วยตนเองได้

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนประถมศึกษา 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า โดยรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะในการพัฒนาครูโดยการจัดการกิจกรรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่องานในหน้าที่ของครู ดังที่ Shenker, Goss and Bernstein (1996: 1) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการ เรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทบาทการเรียนรู้ของตนเองมากกว่า การรับความรู้ หรือทักษะใหม่ๆ มาใช้โดยเป็นผู้รับฝ่ายเดียว การที่ผู้เรียนได้กระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง และนำไปสู่การคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ตนกำลังทำอยู่ และปราถนา สวรรณณัฐโชติ (2558: 1) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุก เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการเรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ในระดับลึก ผู้เรียนจะสร้างความเข้าใจและค้นพบความหมายของเนื้อหาสาระโดยเชื่อมกับประสบการณ์เดิมที่มี แยกแยะความรู้ใหม่ที่ได้รับกับความรู้อีกที่มี สามารถประเมิน ต่อเติมและสร้างแนวคิดของตนเองซึ่งเรียกว่ามี การเรียนรู้เกิดขึ้น ซึ่งแตกต่างจากวิธีการเรียนรู้ในระดับผิวเผิน ซึ่งเน้นการรับข้อมูลและจดจำข้อมูลเท่านั้น ผู้เรียนลักษณะนี้จะเป็นผู้เรียนที่เรียนรู้วิธีการเรียน (Learning How to Learn) เป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้นและมี ทักษะที่สามารถเลือกรับ ข้อมูลวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีระบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1. โรงเรียนควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระวิชา เพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะทั้งสามส่วน คือ การคิด การกระทำ และสร้างความรู้สึที่ดี

1.2. โรงเรียนควรมีการจัดทำการสำรวจข้อมูล ด้านการจัดการเรียนการสอนในด้านอื่นๆ เช่น ด้านการวัดผล ประเมินผล ด้านการผลิตสื่อและนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ เพื่อนำไปจัดอบรมเชิงปฏิบัติการภายในโรงเรียนต่อไป

1.3. สถานศึกษาควรจัดให้มีการแสดงผลงานนักเรียนและครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและให้ความดีความชอบ มอบรางวัลเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ครูและนักเรียน เพื่อสร้างแรงจูงใจ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ครูผู้สอนควรทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ใช้การจัดการเรียนรู้โดยปัญหาเป็นฐานกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบต่างๆ

2.2. ครูผู้สอนควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเปรียบเทียบนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น เปรียบเทียบการเรียนรู้โดยใช้สื่อดิจิทัล กับสื่อของจริง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). 2552 ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

ฉัตรชัย หวังมีงมี, งามอาจ นัยพัฒน์.(2561).สมรรถนะของครูไทยในศตวรรษที่ 21 : ปรับการเรียนเปลี่ยนสมรรถนะ.

ภาควิชาวัดและประเมินผล คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปราวีณยา สุวรรณรัฐโชติ. (2558). รูปแบบการสอนที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุกตามวิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับ ด้านเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำหรับนิสิตครู.

กรุงเทพฯ:ศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

วิทยากร เชียงกุล. (2559). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร. กรุงเทพฯ : พิมพ์กิจการพิมพ์จำกัด. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

มานิตย์ นาคเมือง. (2552). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นนทลี พรธาดาวิทย์ (2558). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาการจัดการเรียนรู้. สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาศาภาคเหนือ (2561). รายงานผลการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้. หน่วยศึกษานิเทศก์ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนา อาชีวศึกษาศาภาคเหนือ.

Good, C.V. (1973). Dictionary of Education. New York : McGraw-hill Book.

Kemmis, S & McTaggart, R. (1988). The Action Research Planer (3rd ed.). Victoria : Deakin University.

Shenker, J. I.; Goss, S. A.; & Bernstein, D. A. (1996). Instructor's Resource Manual for Psychology :

Implementing Active Learning in the Classroom. Retrieved July 5, 2008, from

<http://s.psych/uiuc.edu/~jskenker/active.html>

Spears, Harold. (1967). Improving the Supervision of Instruction. New York : Prentice-Hall.